

မဟာနိဒါနသုတ် မြန်မာပြန်အကျဉ်းချုပ်

(ဒီဃနိကာယ်၊ သုတ်မဟာဝါ ပါဠိတော်မြန်မာပြန်၊ ၅၁-၄၇။)

နိဒါန်း

၉၅။ ။ကုရုတိုင်း ကမ္မာသမ္ပမည်သော နိဂုံးရွာ၌ မြတ်စွာဗုဒ္ဓ သီတင်းသုံးစဉ် ရှင်အာနန္ဒာသည် ဗုဒ္ဓထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ “အရှင်ဘုရား... အံ့ဩဖွယ် ရှိပါပေစွ၊ အလွန်နက်နဲ၍ နက်နဲသော အသွင်လည်း ရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်သည် တပည့်တော်၏ ဉာဏ်၌ တိမ်တိမ်လေးကဲ့သို့ ထင်၍ နေပါ သည်”ဟု လျှောက်၏။

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက “အာနန္ဒာ... ဤသို့ မဆိုလင့်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားသည် နက်လည်း နက်နဲ၏။ နက်နဲသောအသွင်လည်း ရှိ၏။ ဤတရားကို မသိခြင်းကြောင့်ပင် သတ္တဝါအပေါင်းသည် ချည်ခင်ထွေး၊ စာပေါင်းသိုက်၊ မြူဆံမြက်၊ ပြိတ်မြက်တို့ကဲ့သို့ ဖြစ်၍ အပါယ်ဘုံကို၎င်း၊ သံသရာကို၎င်း မလွန်မြောက် နိုင်ပဲ ရှိချေ၏”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဟောတော်မူခြင်း-

၉၆။ ထို့နောက် ဗုဒ္ဓက ဤသို့ ဆက်လက် မိန့်ကြားတော်မူ၏။

“အာနန္ဒာ... ‘အိုခြင်း၊ သေခြင်းတို့၏ အကြောင်းသည် ရှိသလော’ဟု မေးလျှင် ‘ရှိ၏’ဟု ဖြေအပ် ၏။ ‘အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သနည်း’ဟု မေးလျှင် ‘ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကြောင့် အိုခြင်း၊သေခြင်း ဖြစ်၏’ဟု ဖြေအပ်၏။

ထို့အတူပင် ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းသည် ဖြစ်ကြောင်းကံ ‘ဘဝ’ကြောင့်ဖြစ်ပုံ၊ ဘဝသည် စွဲလမ်းခြင်း ဥပါဒါန်ကြောင့်ဖြစ်ပုံ၊ စွဲလမ်းခြင်းဥပါဒါန်သည် တပ်မက်ခြင်း တဏှာကြောင့်ဖြစ်ပုံ၊ တပ်မက်ခြင်းတဏှာ သည် ခံစားခြင်းဝေဒနာကြောင့် ဖြစ်ပုံ၊ ခံစားခြင်းဝေဒနာသည် တွေ့ထိခြင်း ဖဿကြောင့်ဖြစ်ပုံ၊ တွေ့ထိ ခြင်း ဖဿသည် နာမ်ရုပ်ကြောင့်ဖြစ်ပုံ၊ နာမ်ရုပ်သည် ဝိညာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပုံ၊ ဝိညာဏ်သည်လည်း တဖန် နာမ်ရုပ်ကြောင့်ပင် ဖြစ်ပုံတို့ကို ဆက်လက် ဟောတော်မူ၏။ (အထက်သို့တက်ပုံ ပဋိလောမ)

၉၇။ “အာနန္ဒာ... ဤသို့လျှင် နာမ်ရုပ်ကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်၏။ ဝိညာဏ်ကြောင့်လည်း တဖန် နာမ်ရုပ် ဖြစ်ပြန်၏။ နာမ်ရုပ်ကြောင့် တွေ့ထိခြင်းဖဿ၊ တွေ့ထိခြင်း‘ဖဿ’ကြောင့် ခံစားခြင်း‘ဝေဒနာ’၊ ခံစားခြင်း ဝေဒနာကြောင့် တပ်မက်ခြင်းတဏှာ၊ တပ်မက်ခြင်းတဏှာကြောင့် စွဲလမ်းခြင်းဥပါဒါန်၊ စွဲလမ်းခြင်း ဥပါဒါန်ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကံ ‘ဘဝ’၊ ဖြစ်ကြောင်းကံ ‘ဘဝ’ကြောင့် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း ‘ဇာတိ’၊ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်း ဇာတိကြောင့် အိုခြင်း၊ သေခြင်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤနည်းဖြင့် ချမ်းသာခြင်း လုံးဝ မဖက်သော ဆင်းရဲခြင်း အစု အဝေးကြီး သာ ဖြစ်ပေါ်နေ၏။” (အောက်သို့ဆင်းပုံ အနုလောမ)

ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကြောင့် အိုခြင်း,သေခြင်းစသည် ဖြစ်ပုံအဆင့်ဆင့်

၉၈။ “အာနန္ဒာ... ပဋိသန္ဓေနေခြင်း ဇာတိဟူသော အကြောင်းကြောင့် အိုခြင်း,သေခြင်းဖြစ်ပုံကို ငါဆိုခဲ့၏။ ထိုဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို ဤဆိုလတုံသော အကြောင့်ဖြင့်လည်း သိနိုင်ပေ၏။”

“အာနန္ဒာ... နတ်တို့အား နတ်ဖြစ်ရန် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်၎င်း၊ လူတို့အား လူဖြစ်ရန် ပဋိသန္ဓေ နေခြင်းသည်၎င်း၊ တိရစ္ဆာန်တို့အား တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ရန် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်၎င်း အကယ်၍ အချင်း ခပ်သိမ်း မရှိခဲ့သော် ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့် အိုခြင်း,သေခြင်းတို့သည် ထင်ရှားနိုင်ပါမည်လော?”

“မထင်ရှားနိုင်ပါဘုရား”

“အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် ဤပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်သာလျှင် အိုခြင်း,သေခြင်းတို့၏ အကြောင်း တရားဖြစ်၏။ အခြေခံ နိဒါန်းဖြစ်၏။ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယဖြစ်၏။” (ဇာတိကြောင့် ဇရာ,မရဏ)

ဖြစ်ကြောင်းကံ (ကမ္မဘဝ)ကြောင့် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း စသည်ဖြစ်ပုံ

၉၉။ အာနန္ဒာ... ဖြစ်ကြောင်းကံ ‘ဘဝ’ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဇာတိဖြစ်ပုံကို ငါဆိုခဲ့၏။ ဘဝသည် ကာမဘဝ, ရူပဘဝ, အရူပဘဝဟူသော ဘဝတို့ပေတည်း။

၁၀၀။ ကာမဂုဏ်၌ စွဲလမ်းခြင်း ကာမုပါဒါန်၊ အယူ၌ စွဲလမ်းခြင်း ဒိဋ္ဌပါဒါန်၊ အလေ့အကျင့်၌ စွဲလမ်းခြင်း သီလဗ္ဗတုပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒ၌ စွဲလမ်းခြင်း အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဟူသော ဤစွဲလမ်းခြင်း လေးပါးကြောင့် ဘဝဖြစ်ပုံ။

၁၀၁။ အဆင်း, အသံ, အနံ့, အရသာ, အတွေ့အထိ, သဘောတရားတို့၌ တပ်မက်မှုတဏှာ ခြောက်ပါး ကြောင့် စွဲလမ်းခြင်းဥပါဒါန် ဖြစ်ပုံ။

၁၀၂။ မျက်စိ, နား, နှာခေါင်း, လျှာ, ကိုယ်, စိတ်တို့နှင့် အာရုံခြောက်ပါးတို့ တွေ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားမှုဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်ပွားပုံ... တို့ကိုလည်း အထက်ပါ နည်းအတိုင်းပင် သိအပ်၏။

အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော သမုဒါစာရ တဏှာဖြစ်ပုံ

၁၀၃။ “အာနန္ဒာ... ဤသို့လျှင် ခံစားခြင်း’ဝေဒနာ’ကို စွဲ၍ တပ်မက်ခြင်း’တဏှာ’ ဖြစ်၏။ တပ်မက်ခြင်း ကို စွဲ၍ ရှာမှီးခြင်း ဖြစ်၏။ ရှာမှီးခြင်းကိုစွဲ၍ ရခြင်းဖြစ်၏။ ရခြင်းကိုစွဲ၍ အသုံးချရန် စိတ်ပိုင်းဖြတ်ခြင်း ဖြစ်၏။ စိတ်ပိုင်းဖြတ်ခြင်းကို စွဲ၍ နှစ်သက်တပ်စွဲခြင်း ‘ဆန္ဒရာဂ’ ဖြစ်၏။ နှစ်သက်တပ်စွဲခြင်း ‘ဆန္ဒရာဂ’ကို စွဲ၍ ‘ငါ့ဟာ’ဟု မြဲမြံစွာဆုံးဖြတ်ခြင်း ဖြစ်၏။ မြဲမြံစွာဆုံးဖြတ်ခြင်းကို စွဲ၍ သိမ်းပိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ သိမ်းပိုက်ခြင်းကို စွဲ၍ ဝန်တိုခြင်းဖြစ်၏။ ဝန်တိုခြင်းကိုစွဲ၍ (ဥစ္စာကို) စောင့်ရှောက်ခြင်းဖြစ်၏။

စောင့်ရှောက်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဒုတ်,ဓား,လက်နက် ဆောင်ရခြင်း၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဖက်ပြုခြင်း၊ ငြင်းခုံခြင်း၊ မခံသာအောင် ပြောဆိုခြင်း၊ ဂုံးတိုက်ခြင်း၊ မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခြင်း စသော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် များစွာ ဖြစ်ကုန်၏။”

အကြောင်းချုပ်လျှင် အကျိုးချုပ်

၁၀၄။ “အာနန္ဒာ... ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်ခြင်းကြောင့် ဒုတ်စားလက်နက် ဆောင်ခြင်း... စသည်တို့ ဖြစ်ပုံကို ဆိုလတံ့သော အကြောင်းဖြင့် သိနိုင်ပေ၏။

“အာနန္ဒာ... သတ္တဝါအား ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်ခြင်းမည်သည် အချင်းခပ်သိမ်း မရှိငြားအံ့။ လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်နိုင်ပါဦးမည်လော?”

“မဖြစ်နိုင်ပါဘုရား”

“အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် ထိုဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်သာလျှင် ဒုတ်စားလက်နက် ကိုင်ဆောင်ခြင်း စသည်တို့၏ အကြောင်းရင်းပေတည်း။”

၁၀၅-၁၁၂။ (ဤသို့အားဖြင့် နောက်သို့ တဖန်ပြန်၍ ဝန်တိုခြင်း၊ သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ ငါ့ဟာဟု မြဲမြံစွာ ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း ဆန္ဒရာဂ၊ အသုံးချရန် စိတ်ပိုင်းဖြတ်ခြင်း၊ ရခြင်း၊ ရှာမှီးခြင်း၊ တပ်မက်ခြင်း တဏှာ ၃-ပါး၊ ခံစားခြင်း ဝေဒနာ၊ တွေ့ထိခြင်း ဖဿ ၆-ပါး၊

(ဤသို့ အထက်သို့ အကြောင်း အဆင့်ဆင့်ကို လိုက်၍ဟော)

တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့် ခံစားမှု ‘ဝေဒနာ’ဖြစ်ပုံ-ချုပ်ပုံ

၁၁၃။ “အာနန္ဒာ... တွေ့ထိမှု ‘ဖဿ’ကြောင့် ခံစားခြင်း ‘ဝေဒနာ’ဖြစ်ပုံကို ဤဆိုလတံ့သော အကြောင်း တို့ဖြင့် သိအပ်၏။”

“အာနန္ဒာ... တစ်စုံတစ်ခုသော ဘုံ၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သော သတ္တဝါအား မျက်စိအတွေ့၊ နား အတွေ့ စသော တွေ့ထိမှုသည် အချင်းခပ်သိမ်း မရှိခဲ့သော် ခံစားခြင်းသည် ထင်ရှားနိုင်ပါမည်လော?”

“မထင်ရှားနိုင်ပါ ဘုရား”

“အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် ဤတွေ့ထိမှုသည်သာလျှင် ခံစားခြင်း၏ အကြောင်းတရား ဖြစ်၏။ အထောက်အပံ့ ဖြစ်၏။”

နာမ်ရုပ်ကြောင့် တွေ့ထိမှု‘ဖဿ’ဖြစ်ပုံ-ချုပ်ပုံ

၁၁၄။ “အာနန္ဒာ... အာရုံကို တွေ့ခြင်း၊ ခံစားခြင်း၊ မှတ်သားခြင်းစသော သဘောတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ် သော ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာစသော နာမ်အပေါင်း ‘နာမကာယ’ကို ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ရ၏။ ထိုညွှန်ပြအပ်သော နာမ်သဘောတို့ မရှိခဲ့သော် အမည်ဖြင့် ကြံ့သိ၊တွေ့ရသည့် ‘အဓိဝစန သမ္မဿ’^၁သည် ရုပ်အပေါင်း ‘ရူပကာယ’၌ ထင်ရှားနိုင်ပါ ဦးမည်လော?” (ပထမပုစ္ဆာ)

“မထင်ရှားနိုင်ပါ ဘုရား”

^၁ အဓိဝစန-သမ္မဿ ဟူသည် မနေ့ခါရ၌ဖြစ်သော ကြံ့သိလျက် တွေ့သော ‘မနေ့သမ္မဿ’ပင်တည်း။

“အာနန္ဒာ... ကြမ်းတမ်းခက်မာခြင်း၊ ယိုစီးခြင်း၊ ပူခြင်း ထောက်ကန်ခြင်းစသော သဘောတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော စသော ရုပ်အပေါင်း ‘ရူပကာယ’ကို ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ရ၏။ ထိုညွှန်ပြအပ်သော သဘောတို့ မရှိခဲ့သော် ထိခိုက် တွေ့ ‘ပဋိဗသမ္ဗဿ’¹သည် နာမ်အပေါင်း ‘နာမကာယ’၌ ထင်ရှားနိုင်ပါဦးမည်လော?” (ဒုတိယပုစ္ဆာ)

“မထင်ရှားနိုင်ပါ ဘုရား”

“အာနန္ဒာ... ဖဿစသော နာမ်အပေါင်း ‘နာမကာယ’ကို၎င်း၊ ပထဝီစသော ရုပ်အပေါင်း ‘ရူပ ကာယ’ကို၎င်း ဖဿစသည်၊ ပထဝီစသည် အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ရ၏။ ထိုညွှန်ပြအပ်သော သဘောတို့ မရှိခဲ့သော် ကြံသိတွေ့ ‘အဓိဝစန-သမ္ဗဿ’သည်၎င်း၊ ထိခိုက်တွေ့ ‘ပဋိဗသမ္ဗဿ’သည်၎င်း ထင်ရှားနိုင် ပါ ဦးမည်လော?” (တတိယပုစ္ဆာ)

“မထင်ရှားနိုင်ပါ ဘုရား”

“အာနန္ဒာ... အကြင်သို့သော သဘောတရားတို့ဖြင့် နာမ်ရုပ်ကို ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ရ၏။ ထိုညွှန်ပြ အပ်သော သဘောတို့ မရှိခဲ့သော် တွေ့ခြင်း‘ဖဿ’သည် ထင်ရှားရှိပါဦးမည်လော?” (စတုတ္ထပုစ္ဆာ)

“မထင်ရှားနိုင်ပါ ဘုရား”

“အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် နာမ်ရုပ်သည်သာလျှင် တွေ့ထိခြင်း‘ဖဿ’၏ အကြောင်းရင်းပေတည်း။ (မှတ်ချက်။ ဤနေရာ၌ ‘နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ’- မဟောဘဲ၊ ‘နာမရူပပစ္စယာ ဖဿော’-ဟု ဟောသည်။)

ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပုံ

၁၁၅။ “အာနန္ဒာ... ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်ပုံကို ဤဆိုလတုံသော အကြောင်းဖြင့် သိအပ်၏။”

“အာနန္ဒာ... အကယ်၍ ဝိညာဏ်သည် အမိဝမ်း၌ မသက်ရောက်ခဲ့သော် နာမ်ရုပ်သည် အမိဝမ်း၌ ပေါင်းစည်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါမည်လော?”

“မဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါ ဘုရား”

“အာနန္ဒာ... အကယ်၍ ဝိညာဏ်သည် အမိဝမ်း၌ သက်ရောက်ပြီးနောက် ချုပ်ငြိမ်းသွားခဲ့လျှင် နာမ်ရုပ်သည် ဤခန္ဓာကိုယ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါမည်လော?”

“မဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါ ဘုရား”

“အာနန္ဒာ... အကယ်၍ သူငယ်(သို့မဟုတ်)သူငယ်မ၏ ဝိညာဏ်သည် ငယ်စဉ်က ချုပ်ငြိမ်းသွားခဲ့ လျှင် နာမ်ရုပ်သည် စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးခြင်းသို့ ရောက်နိုင်ပါမည်လော?”

“မရောက်နိုင်ပါ ဘုရား”

¹ ပဋိဗသမ္ဗဿ ဟူသည်မှာ ပဉ္စဒါရ၌ဖြစ်သော မြင်သိလျက် တွေ့သော စက္ခုသမ္ဗဿ စသည်ပင်တည်း။

“အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် ဤဝိညာဏ်သည်သာလျှင် နာမ်ရုပ်၏ အကြောင်းတရား ဖြစ်၏။ အထောက်အပံ့ ဖြစ်၏။”

နာမ်ရုပ်ကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံ

၁၁၆။ “အာနန္ဒာ... နာမ်ရုပ်ကြောင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ပုံကို ဤဆိုလတုံသော အကြောင်းဖြင့် သိအပ်၏။”

“အာနန္ဒာ... အကယ်၍ ဝိညာဏ်သည် နာမ်ရုပ်၌ မှီရာကို မရခဲ့သော် နောင်အခါ၌ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်း၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းတို့နှင့်တကွ ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းသည် ထင်ရှားနိုင်ပါမည်လော?”

“မထင်ရှားနိုင်ပါ ဘုရား”

“အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် ဤနာမ်ရုပ်သည်သာလျှင် ဝိညာဏ်၏ အကြောင်းတရားဖြစ်၏။ အထောက်အပံ့ ဖြစ်၏။”

“အာနန္ဒာ... ဤသို့ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုသော ဝိညာဏ်နှင့် နာမ်ရုပ်မျှဖြင့်ပင် သတ္တဝါသည် ဖြစ်မှုလည်း ဖြစ်ရာ၏။ အိုမှုလည်း အိုရာ၏။ သေမှုလည်း သေရာ၏။ အဖန်ဖန် စုတေ၍၊ အဖန်ဖန် ဖြစ်ရာ၏။ ဤဝိညာဏ်နှင့် နာမ်ရုပ်မျှဖြင့် အမည်ပညတ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်၏။ ပညတ်၏ ကျက်စားရာလည်း ဖြစ်၏။ ဝဋ်သုံးပါးတို့လည်း လည်၍နေ၏။ ခန္ဓာငါးပါးသည်လည်း ခေါ်ဝေါ်ဖို့ ထင်ရှားလာ၏။”

အတ္တကို ပညတ်သူ

၁၁၇။ “အာနန္ဒာ... အတ္တကိုပညတ်သူသည်-

၁။ အချို့က ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်ရှိ၏။ အပိုင်းအခြားလည်း ရှိ၏’ဟု ပညတ်၏။

၂။ အချို့က ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်မရှိ။ အပိုင်းအခြားတော့ မရှိ’ဟု ပညတ်၏။

၃။ အချို့က ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်မရှိ၊ အပိုင်းအခြား ရှိ၏’ဟု ပညတ်၏။

၄။ အချို့က ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်မရှိ၊ အပိုင်းအခြားလည်း မရှိ’ဟု ပညတ်၏။

၁၁၈။ ထိုလေးယောက်တို့တွင် ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်ရှိ၍ အပိုင်းအခြား ရှိ၏’ဟု ပညတ်သူသည် ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာ ဖြစ်သော အတ္တကိုဖြစ်စေ၊ နောင်တမလွန် ဘဝ၌လည်းဖြစ်သော အတ္တကိုဖြစ်စေ ယင်းသို့ ပညတ်ခြင်း ပြု၏။

ထိုသူအား သူတပါးတို့ အမြင်အားဖြင့် ‘မဟုတ်မမှန် ဖြစ်နေသည်ကို အဟုတ်အမှန် ဖြစ်အောင် ပြုအံ့’ဟူ၍လည်း စိတ်အကြံ ဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြစ်သော် ထိုသူ့သန္တာန်၌ ‘ရုပ်ရှိ၍ အပိုင်းအခြားရှိသော အတ္တစွဲအယူ “ရူပီ-ပရိတ္တတ္တာနုဒိဋ္ဌိ” ကိန်းနေသည်’ဟု ဆိုနိုင်၏။

(ကျန်ပုဂ္ဂိုလ် သုံးယောက်တို့ကိုလည်း အစဉ်အတိုင်း ရူပီ-အနန္တတ္တာနုဒိဋ္ဌိ အယူကိန်းသူ၊ အရူပီ-ပရိတ္တတ္တာနုဒိဋ္ဌိ အယူကိန်းသူ၊ အရူပီ-အနန္တတ္တာနုဒိဋ္ဌိ အယူကိန်းသူဟု ဆိုနိုင်၏။) အာနန္ဒာ... အတ္တကို ပညတ်သူသည် ဤမျှဖြင့် ပညတ်၏။”

အတ္တကို မပညတ်သူ

၁၁၉။ “အာနန္ဒာ... အတ္တကို မပညတ်သူသည်-

- ၁။ အချို့က ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်ရှိ၏။ အပိုင်းအခြား ရှိ၏’ဟု မပညတ်။
- ၂။ အချို့က ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်ရှိ၏။ အပိုင်းအခြား မရှိ’ဟု မပညတ်။
- ၃။ အချို့က ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်မရှိ၊ အပိုင်းအခြား မရှိ’ဟု မပညတ်။
- ၄။ အချို့က ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်မရှိ၊ အပိုင်းအခြားလည်း မရှိ’ဟု မပညတ်။

၁၂၀။ ထိုလေးယောက်တို့တွင် ‘ငါ၏ အတ္တသည် ရုပ်ရှိ၍ သေးငယ်၏’ဟု မပညတ်သူသည် ယခုပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌သာဖြစ်သော အတ္တကိုဖြစ်စေ၊ နောင်တမလွန် ဘဝ၌လည်းဖြစ်သော အတ္တကိုဖြစ်စေ ယင်းသို့ မပညတ်ခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုသူအား သူတပါးတို့အမြင်အားဖြင့် ‘မဟုတ်မမှန် ဖြစ်နေသည်ကို အဟုတ်အမှန် ဖြစ်အောင် ပြုအံ့’ဟူ၍လည်း စိတ်အကြံ မဖြစ်။ ထိုသို့ဖြစ်၍ ထိုသူသန္တာန်၌ ‘ရုပ်ရှိ၍ သေးငယ်သော အတ္တစွဲအယူ (ရူပီ-ပရိတ္တတ္တာနုဒိဋ္ဌိ) မကိန်း’ဟု ဆိုခြင်းငှာ သင့်၏။

(ကျန်ပုဂ္ဂိုလ် သုံးယောက်တို့၌လည်း ထို့အတူပင် သိအပ်၏။) အာနန္ဒာ... အတ္တကို မပညတ်သူသည် ဤမျှဖြင့် မပညတ်။”

အတ္တကို ရှုသူ (ယူဆသူ)

၁၂၁။ “အာနန္ဒာ... အတ္တကို ရှုသူသည်-

- ၁။ အချို့က ‘ခံစားမှု ဝေဒနာသည် ငါ၏အတ္တ’ဟု ရှု၏။ (ယူဆ၏)
- ၂။ အချို့က ‘ခံစားခြင်းသည် ငါ၏ အတ္တမဟုတ်၊ ငါ၏ အတ္တသည် မခံစားတတ်’ဟု ရှု၏။
- ၃။ အချို့က ‘ငါ၏အတ္တသည် ခံစားခြင်း ဝေဒနာမဟုတ်၊ မခံစားတတ်သည်လည်း မဟုတ်၊ ငါ၏အတ္တသည် ခံစားတတ်၏။ ခံစားခြင်းသဘော ရှိ၏’ ဟု ရှု၏။

၁၂၂။ အာနန္ဒာ... ထိုသုံးယောက်တို့တွင် ‘ခံစားခြင်းသည်ပင် ငါ၏ အတ္တ’ဟု ရှုသူကို ဤသို့မေးသင့်၏... ‘ငါ့ရှင်- ခံစား ခြင်းသည် သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။ ထိုသုံးမျိုးတို့ တွင် သင်သည် အဘယ်ခံစားခြင်းကို အတ္တဟု ရှုသနည်း’ဟု မေးအပ်၏။”

“အာနန္ဒာ... သုခဝေဒနာကို ခံစားနေချိန်တွင် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာကို မခံစားနိုင်။ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားနေချိန်တွင် သုခဝေဒနာနှင့် အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာကို မခံစားနိုင်။ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာကို ခံစားနေချိန်တွင် သုခဝေဒနာနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာကို မခံစားနိုင်။

၁၂၃။ အာနန္ဒာ... ထို သုခ, ဒုက္ခ, အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာတို့သည် မမြဲ။ ကုန်ခြင်း, ပျက်ခြင်း, ချုပ်ခြင်း သဘောရှိ၏။ ပြုပြင်ရသော တရားဖြစ်၏။ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

“ခံစားခြင်းဝေဒနာသည်ပင် ငါ၏ အတ္တ”ဟု ဆိုသော သူ့အား သုခဝေဒနာကို ခံစားစဉ်၌ “ဤသုခ ဝေဒနာသည် ငါ၏အတ္တ”ဟု ယူဆခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသုခဝေဒနာ ချုပ်သွားသောအခါ “ငါ၏အတ္တသည် ပျက်စီးလေပြီ”ဟု ဆိုဖွယ်ဖြစ်၏။ (ကျန် ဒုက္ခ, အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာတို့၌လည်း ထို့အတူပင် ဖြစ်၏။)

သို့ဖြစ်၍ “ခံစားခြင်းဝေဒနာသည်ပင် ငါ၏ အတ္တ”ဟု ဆိုသောသူသည် စင်စင်အားဖြင့် မျက်မှောက် ဘဝ၌ပင် “အတ္တသည် မမြဲ၊ ချမ်းသာ,ဆင်းရဲတို့နှင့် ရောယှက်၏။ ဖြစ်ခြင်း,ပျက်ခြင်း သဘောရှိ၏”ဟု ရှုရာ ရောက်ပေသည်။

အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် ‘ခံစားခြင်းဝေဒနာသည် ငါ၏အတ္တ’ဟု ရှုခြင်းသည် ဆိုခဲ့သောသာဓကဖြင့် မသင့်ချေ။

၁၂၄။ အာနန္ဒာ... ထိုသုံးယောက်တို့တွင် ‘ခံစားခြင်းဝေဒနာသည် ငါ၏အတ္တ မဟုတ်။ ငါ၏ အတ္တသည် မခံစားတတ်’ဟု ရှုသူကို ဤသို့မေးသင့်၏- ‘ငါ့ရှင်... ခံစားခြင်း လုံးဝမရှိသော ရုပ်တရားသက်သက်၌ ‘ဤကား ငါပင်တည်း’ဟု ရှုခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်ပါမည်လော?’ ဟု မေးအပ်၏။

ယင်းသို့မေးလျှင် ‘မဖြစ်နိုင်ပါ’ဟုသာ ဖြေဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ အာနန္ဒာ...ထို့ကြောင့် ‘ခံစားခြင်း သည် ငါ၏ အတ္တမဟုတ်။ ငါ၏အတ္တသည် မခံစားတတ်’ဟူ၍ ရှုခြင်းသည် မသင့်ချေ။

အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် ဤအယူဝါဒသည်လည်း ဆိုခဲ့သော သာဓကဖြင့် မသင့်ချေ။

၁၂၅။ အာနန္ဒာ... “ခံစားမှုဝေဒနာသည် ငါ၏ အတ္တမဟုတ်”။ “ငါ၏အတ္တသည် မခံစားတတ်သည် လည်း မဟုတ်” “ငါ၏ အတ္တသည် ခံစားတတ်၏။ ခံစားခြင်းသဘော ရှိ၏”ဟု ရှုသောသူကို ဤသို့မေးသင့်၏-

“ငါ့ရှင်... ခံစားခြင်း ဝေဒနာတို့သည် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ကုန်ငြားအံ့။ ထိုသို့ချုပ်၍ ခံစားမှုမရှိခဲ့သော် ထိုခံစားမှုကင်းသော နာမ်တရားသက်သက်၌ ‘ဤကား ငါပင်တည်း’ဟု ရှုခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်ပါမည်လော” ဟု မေးအပ်၏။ ယင်းသို့မေးလျှင် ‘မဖြစ်နိုင်ပါ’ဟု ဖြေဆိုရမည် ဖြစ်သည်။

အာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့် ဤအယူဝါဒသည်လည်း ဤဆိုခဲ့သော သာဓကဖြင့် မသင့်ချေ။

လွတ်မြောက်ပြီးသူ

၁၂၆။ အာနန္ဒာ... အကြင်ရဟန်းသည် “ခံစားခြင်း ဝေဒနာသည်ပင် အတ္တ”ဟူ၍လည်း မရှု။ “အတ္တသည် မခံစားတတ်” ဟူ၍လည်း မရှု။ “ငါ၏ အတ္တသည် ခံစားတတ်၏။ ခံစားခြင်းသဘောရှိ၏” ဟူ၍လည်း မရှု။

ယင်းသို့ မရှုသောရဟန်းသည် လောက၌ တစ်စုံတစ်ခုကိုမျှ မစွဲလမ်း။ မစွဲလမ်းသောကြောင့် မတောင့်တ။ မတောင့်တသောကြောင့် ကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် ကိလေသာတို့မှ အပြီးတိုင် ငြိမ်းလတ်။ ‘ပဋိသန္ဓေနေမှု ကုန်ပြီ။ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ။ မဂ်ကိစ္စ ဟူသမျှကို ပြုပြီးပြီ။ ဤမဂ်ကိစ္စ အလို့ငှာ နောက်ထပ် ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိတော့ပြီ’ဟူ၍ သိမြင်၏။

အာနန္ဒာ... ဤသို့ လွတ်မြောက်ပြီးသော စိတ်ရှိသော ရဟန်းကို...

၁။ “သတ္တဝါသည် သေပြီးနောက်၌ ဖြစ်၏ ဟူသော အယူရှိသူ” ဟူ၍၎င်း၊

၂။ “သတ္တဝါသည် သေပြီးနောက်၌ မဖြစ်ဟူသော အယူရှိသူ” ဟူ၍၎င်း၊

၃။ “သတ္တဝါသည် သေပြီးနောက်၌ ဖြစ်လည်း ဖြစ်၏၊ မဖြစ်လည်း မဖြစ်ဟူသော အယူရှိသူ” ဟူ၍၎င်း၊

၄။ “သတ္တဝါသည် သေပြီးနောက်၌ ဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်၊ မဖြစ်သည်လည်း မဟုတ်ဟူသော အယူရှိသူ” ဟူ၍၎င်း... ဆိုခြင်းငှာ မသင့်ပေ။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အမည်ပညတ် ရှိနေသမျှ၊ ဝဋ်ရှိနေသမျှ သံသရာ၌ လည်ပတ်ရ၏။ ထို အလုံးစုံကိုသိသော ရဟန်းသည် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ပေ၏။

ထိုအလုံးစုံကိုသိ၍ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန်းကို ‘မသိမြင်’ ဟူ၍၎င်း၊

‘ဤသို့သော အယူရှိ၏’ ဟူ၍၎င်း ဆိုခြင်းငှာ မသင့်တော့ပေ။”

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ(ဝိညာဏ်၏ တည်ရာ) ခုနစ်ပါးနှင့် နေရာ နှစ်ပါး...

၁၂၇။ အာနန္ဒာ... ဝိညာဏ်၏ တည်ရာတို့သည် ခုနစ်ပါး ရှိကုန်၏။ နေရာ ‘အာယတန’ တို့သည် နှစ်ပါး ရှိကုန်၏။

ဝိညာဏ်၏ တည်ရာ ခုနစ်ပါးကား-

၁။ ကိုယ်သဏ္ဍာန်ချင်း ကွဲပြား၍ ပဋိသန္ဓေ သညာချင်းလည်း ကွဲပြားသည့် အချို့သောနတ်၊ အချို့သော ဝိနိပါတိကနှင့် လူတို့ပင်တည်း။ ဤကား ပထမဖြစ်သော ဝိညာဏ်၏တည်ရာတည်း။

၂။ ကိုယ်သဏ္ဍာန်ချင်း ကွဲပြားသော်လည်း ပဋိသန္ဓေ သညာချင်းတူသော ပထမဈာန် ဗြဟ္မာများ။

၃။ ကိုယ်သဏ္ဍာန်ချင်း တူသော်လည်း ပဋိသန္ဓေသညာချင်း ကွဲပြားသည် အာဘဿရာ ဗြဟ္မာများ။

၄။ ကိုယ်သဏ္ဍာန်ချင်းလည်း တူ၊ ပဋိသန္ဓေ သညာချင်းလည်း တူသည့် သုဘကိဏှာ ဗြဟ္မာများ။

၅။ အာကာသာနဉ္စာ-ယတနဘုံမှ ဗြဟ္မာများ။

၆။ ဝိညာနဉ္စာ-ယတနဘုံမှ ဗြဟ္မာများ။

၇။ အာကိဉ္စာ-ယတနဘုံမှ ဗြဟ္မာများ ဖြစ်၏။ ဤကား ခုနစ်ခုမြောက် ဝိညာဉ်၏ တည်ရာ ပေတည်း။

နေရာ ‘အာယတန’ နှစ်ပါးကား-

- ၁။ သညာမရှိသော သတ္တဝါတို့၏ နေရာနှင့်၊ (အသညသတ် ဗြဟ္မာဘုံ)
- ၂။ ကြမ်းတမ်းသော သညာမရှိမှု၍ သိမ်မွေ့သောသညာလည်း မကင်းသေးသော သတ္တဝါ (နေဝသညာ နာသညာယတန ဗြဟ္မာဘုံ)တို့၏ နေရာများ ဖြစ်သည်။

၁၂၈။ “အာနန္ဒာ... အကြင်သူသည် ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ခုနစ်ပါး၊ နေရာ နှစ်ပါးကိုလည်း သိ၏။ ယင်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း၊ ချုပ်ကြောင်းများကိုလည်း သိ၏။ သာယာဖွယ်၊ ငြိမ်းငြိမ်းနှင့် ထွက်မြောက်ရာ တို့ကိုလည်း သိ၏။ ထိုသူသည် ထိုဝိညာဏ်၏ တည်ရာခုနစ်ပါး၊ နေရာနှစ်ပါးတို့၌ နှစ်သက်ခြင်းငှာ သင့်ပါမည် လော?”

“မသင့်ပါ ဘုရား”

“အာနန္ဒာ... ဤသို့ ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ခုနစ်ပါး၊ နေရာနှစ်ပါးတို့ကို၎င်း၊ ယင်းတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း စသည်တို့ကို၎င်း ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိ၍ မစွဲလမ်းဘဲ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်သော ရဟန်းကို ပညာဖြင့် လွတ်မြောက်သော “ပညာဝိမုတ္တ”ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

လွတ်လပ်ခြင်း ‘ဝိမောက္ခ’ ရှစ်ပါး

၁၂၉။ “အာနန္ဒာ... လွတ်လပ်ခြင်း ‘ဝိမောက္ခ’တို့သည် ရှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုရှစ်ပါးတို့ကား-

- ၁။ ရူပဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်တို့ကို ရှု၏။ ဤကား ပထမ ဝိမောက္ခတည်း။
- ၂။ မိမိသဏ္ဍာန်၌ ရုပ်ကို အမှတ်မပြုမှု၍ ပြင်ပ၌ ရုပ်တို့ကို ရှု၏။ ဤကား ဒုတိယဝိမောက္ခတည်း။
- ၃။ တင့်တယ်၏ ဟူ၍သာလျှင် နှလုံးသွင်း၏။ ဤကား တတိယဝိမောက္ခတည်း။
- ၄။ ရူပဈာန်ကို လွန်မြောက်၍ အာကာသာနဉ္စာ-ယတနဈာန်ကို ဝင်စားနေ၏။ ဤကား စတုတ္ထ ဝိမောက္ခတည်း။
- ၅။ ဝိညာနဉ္စာ-ယတနဈာန်ကို ဝင်စားနေ၏။ ဤကား ပဉ္စမဝိမောက္ခတည်း။
- ၆။ အာကိဉ္စညာ-ယတနဈာန်ကို ဝင်စားနေ၏။ ဤကား ဆဋ္ဌဝိမောက္ခတည်း။
- ၇။ နေဝသညာ-နာသညာ-ယတနဈာန်ကို ဝင်စားနေ၏။ ဤကား သတ္တမဝိမောက္ခတည်း။
- ၈။ သညာ-ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနေ၏။ ဤကား အဋ္ဌမဝိမောက္ခ တည်း။

၁၃၀။ “အာနန္ဒာ... အကြင်ရဟန်းသည် ဤရှစ်ပါးသော ဝိမောက္ခတို့ကို အနုလုံအားဖြင့်၎င်း၊ ပဋိလုံအား ဖြင့်၎င်း၊ အနုလုံ-ပဋိလုံအားဖြင့်၎င်း ဝင်စား၏။ အလိုရှိတိုင်း ဝင်စား၍ အလိုရှိတိုင်း ထနိုင်၏။ အာသဝတို့ ကုန်ခမ်းခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်သော စိတ်နှင့် လွတ်မြောက်သော ပညာကို ထူးသောညာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ပြုလျက် ဆိုက်ရောက်နေ၏။

10 - မဟာနိဒါနသုတ်

အာနန္ဒာ... ထိုရဟန်းကို နှစ်ပါးသောအဖို့အားဖြင့် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော “ဥဘတော-
ဘာဂ ဝိမုတ္တ” ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤနှစ်ပါးသော အဖို့အားဖြင့် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော
အရဟတ္တဖိုလ်ထက် ထူးကဲ သာလွန် မွန်မြတ်သော အခြားတရားကား မရှိတော့ချေ။” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ဤဒေသနာကို ဟောကြားသောအခါ ရှင်အာနန္ဒာသည် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်စွာ
နာယူမှတ်သားလေသည်...။

မဟာနိဒါနသုတ် မြန်မာပြန် အကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။
